

Hin einasti flokkur,

ið stendur sterkur í sjómarks-
málinum og málinum um endur-
nýggjan av skipaflotanum og í
Klakksvíkarmálinum, er

javnaðarflokkurinn

Undir viðgerðini av landsstýris-
málinum helt P. M. Dam hesa røðu:

Til skila viðgerð av landsstýrisins
málum krevst sjálvandi, at tingmenn
hava havt høvi til — sum í øðrum
málum — at lisið og hugsað um
tað, sum í gerðabókini stendur. Tað
er eitt brek, at einans 2 eintøk av
úrskriftini hava ligið til tingmenn
at lesa. Allir hava ikki havt høvi
til at komið framat hesum avskrift-
um. Eg vil tí loyva mær at mæla
landsstýrinum til næsta ár at lata
hvønn tingmannin fáa sitt eintakið.

Tað, ið skarpast trínur fram, eru
landsstýrisins viðgerðir av málum
sum Klakksvíkarmálið, spurningarnir
um endurnýggjan av skipaflotanum
og sjómarksmálið.

Klakksvíkarmálið

varð gjølla viðgjørt undir adressu-
málinum.

Her liggja stóðurnar greiðar:
Landsstýrið og tess flokkar hava
ikið undan, gingið fram við lyftis-
brotum. Tjóðveldisflokkurinn hevur
sum kunnugt teimum lítið at geva
eftir. Hann var ímóti Norðoyinganna
høvuðsýnski, ið var at leggja valið
av sjúkrahússtjórnini til íbúgvvarnarnar
í sjálvum læknadøminum. Her stóðu
teir saman við landsstýrisflokkunum.
Teir vóru harafturat við til at sam-
tykkja at geva landsstýrinum í
hendi at greiða læknaflokkjuna, sum
tí sýntist. Fyri landsstýrið vórðu
ongar reglur settar í hesi samtykt.

Tað verður Føroyum til óbøttligan
skaða, at landsstýrið og tess flokkar
valdu polití- og hernaðarleiddina.

Bara fyri hesa gerð hevur lands-
stýrið mist sín moralska rætt at sita.

Men tjóðveldisflokkurinn hevur
lítið at siga við landsstýrið og
landsstýrisflokkarnar, tí tjóðveldis-
menn hava styðjað teir á tingi.
Teir kendu landsstýrisins og tess
flokka stóðu, og tað kann tí av
sonnum sigast við teir góðu tjóð-
veldismenn, at teir í hægsta stig
hava verið við til at beita politíið
á Klakksvíkina. Henda skuldsæt-
tan kann setast so mikið sterkari fram,
sum teir í hesum húsi hava gleitt
seg yvir, at Parkeston kom, og
harmast yvir, at skipið ikki leyp á
Klakksvíkina við tað sama, tí tað
hevið verið krás fyri loysingarhugin.
Hesa krásina fingur teir sum sagt
seinri við at vera við til at heimila
og áleggja landsstýrinum at greiða
læknaflokkjuna eftir sínum tykki.
Henda veruleika kann og skal eingin
tjóðveldismaður fáa loyvi til at káva
út yvir við at eggja til hats móti

Dønum. Allastaðni, ið eg havi kunnað
komið framat, havi eg rátt Dønum
frá at lurta eftir teirri altráðu ákallan
frá landsstýrinum at senda polití
fyri at greiða læknamálið. Teir
hildu ímóti. Leingi! Men so vóru
yl og ákallan frá landsstýrinum og
myndugleikunum so snøll og áhald-
andi, at danastjórn og donsku
flokkarnir góvu eftir. Upp varð
sent Parkeston, og eldur mundi
verðið í skálanum, um ikki menn
aftraðu seg í evstu løtu.

So varð aftur brestur.
Tá kom Rolf Krake — og tá
varð eldur í — og allur skálin
brann niður. Einastu menn, ið
læa, gníggja sær í hendurnar, eru
tjóðveldismenn. Teirra bestikk gekk
út. Teir høvdu fingið til gávu frá
landsstýri og tess flokkum eldin
mikla til kóking av hatsins loysing-
ardrykki móti øllum, sum ber feril
av donskum. Men tjóðveldismenn
skulu ikki vera ov tryggir. Kann
vera, at fleiri Føroyingar enn teir
halda, fara at duga at blæsa frøð-
una omanav ómunnisdrykkinum, so
teir sakliga finna at sannleikanum,
at tað vóru heimadrekarnir og ikki
teir av garði lokkaðu Danir, ið eru
teir, ið svørðini fyrst og fremst
skulu vendast ímóti.

Hvussu við endurnýggjanini av skipaflotanum?

Menn hava hildið her, at lítið
hevur landsstýrið gjørt fyri at fáa
pening til endurnýggjan av skipa-
flotanum.

Satt er tað.

Men hvat skuldu tjóðveldismenn
kunna hugsa sær annað, tá ið teir
settu fram uppskotið um at læna
20 milj. — meinligt í gitna upp-
skotinum frá vinnuflokkunum á
sinni, tá ið hann við einum kvetti
skuldi bjarga Føroyum. Tjóðveldis-
menn vilja einki hava við Danir at
gera — og teir vistu, at neyvan
funnst menn ella stovnar í útheim-
inum, ið vildu lána lætinginum so
miklan pening uttan statsgaranti.

Eitt »bravadunummarr« tjóðveldis-
manna — eitt deyðfostur — tað
skilja allir.

Kjartan Mohr vil nú, sigur hann,
væl hava danska statin at veita veð,
garantera eitt lán uppá 50 milj.
Men hann hevði ónga vissu fyri
— tvørtur ímóti — at danski stat-
urin vildi garantera. So statt var
hansara uppskot ikki stórt annað
enn eitt »fromt« ynski — eisini
eitt deyðfött fostur. Landsstýrið og
meirilutflokkarnir drópu tað á tingi.

Ikki bara tað, at teir drópu tað,
men teir hildu tað fyri spott við,
aftaná at tað var felt, at biðja
fólkatingsmenninar spyrja ríkisstýrið,
hvat lagnu hetta uppskot hevði
fingið, um tað ikki var felt á tingi.
Smáir vóru realitetirnar í hesum,
Kjartan Mohr!

Tað einasta uppskot, ið hald
hevur verið í, henur verið javn-
aðaruppskotið í 1943. Har varð
ávíst, at vit áttu peningin sjálvir.
Har varð sett fullfíggað lógarupp-
skot um at endurnýggja skipaflotan
við nýggjum dieselmotorum og
nýggjum línuskipum.

Men hetta uppskotið varð felt!
Felt! Felt!

Nú finst ikki skila fiskimaður í
Føroyum, sum ikki harmar, at
javnaðarmannauppskotið ikki varð
framt, stóðu vit fremri enn Íslend-
ingar í dag. So vildi eingin streymur
av okkara bestu sjómønnum
stevnt til Íslands í dag. Eitt ár
aftaná, at javnaðarmenn høvdu sett
fram hetta uppskot, settu Íslendingar
fram eitt uppskot, ið var meinligt
tí, um endurnýggjan av tí íslenska
fiskiflotanum. Men tað varð ikki
felt. Eitt samlað alting samtykti
tað. Og Íslendingar fingi tí tann
nýggja nútímans fiskiflota, teir hava
í dag.

Er tað ikki ein hin dapraði
sorgarleikur at vita sær, at her á
tingborði longu í 1943 var uppskot
frammi, sum, um tað hevði verið
samtykt, hevði havt givið okkum
hin gleðiliga fiskiflota, ið nokur
tjóð kundi ynskja sær — er tað
ikki ein sorgarleikur, at álitismenn
landsins feldu hetta uppskotið, meðan
Íslendingar tóku eftir hesum upp-
skoti og endurnýggjaðu sín fiski-
vinnufloata við skipum, ið draga
Føroyingar av garði til sín at tæna
teirri íslensku tjóðini?

Tað er undrunnarvert, at nakar
innanfyri landsstýrisflokkarnar, ið
hava ábyrgdina fyri teirri stóru
misgerð, ið tað var at fella hetta
uppskotið, høttir sær at lita ein
einasta fiskimann í eyguni.

Og hvussu er í dag?

Landið flýtur yvir við peningi!

Vit kunnu sjálvir við at nýta
okkara lóggávuveld fremja javnað-
armannauppskotið og endurnýggja
fiskivinnufloata okkara, um tað er
meiri enn tvær reisir so dyrt sum
tað var fyri árum síðani.

Alt annað tos uttan at fylgja
javnaðarmonnum í fiskivinnumálum
er burturspilt.

Hvussu við sjómarkinum?

Um allir Føroya fiskimenn stóðu
framman fyri mær her í dag, vildi
eg ikki kunna funnið ein einasta,
ið sannur var móti sær sjálvum, ið
ikki mátti ásanna, at javnaðarmanna-
uppskotið í sjómarksmálinum var
tað einasta beina: Taka við —
treystað av, at Bretar bundu seg til
at geva okkum tað, ið Íslendingar
fingu annaðhvørt við sáttmála ella
á annan hátt. Varð tað samtykt,
vildu vit í dag havt 4-mílamarkið
uttan orð ella eið. Og vinna Íslend-
ingar meiri, høvdu vit fingið tað

við — og meiri enn Íslendingar
vinna, kunnu vit ikki vanta.

Landsstýrisflokkanna samtykt av
trímílamarkinum, sum nú er, skuldi
verið nóg mikið at sagt um, at eitt
so stórt mistak er meir enn nóg
mikið til, at tað eigur at leggja frá
sær.

Tjóðveldisuppskotið um bara at
siga upp og koma til málið um 2
ár, var »ein spurvur á takinum«
og eingin gripur í hondini sum
javnaðarmannauppskotið.

Í Klakksvíkarmálinum, í málinum
um endurnýggjanina av fiskiflotanum
og í sjómarksmálinum er bara ein
flokkur á tingi í dag, sum stendur
sterkur — tað er javnaðarflokkurinn.

Eingin skrivning og einki tos kann
reingja hetta!

A. T.-málið.

Fari frá hesum høvuðsmálinum
til eitt mál, ið verður umrøtt í
landsstýrisins gerðabók. Tað er
lánið til A. T. íggjnum Froðbiar
sóknar kommunu. Har siggi eg, at
mín góði vinur, fyrrverandi lands-
stýrismaður Rikard Long, tekur til,
at hatta lánið viðkemur ikki lands-
stýrinum, tí tað stendur bara sum
bakgarantur fyri tí. Henda stóða
harra Longs undir meg.

Hvussu kann hann mistaka seg so?

Hann veit betri enn nakar annar,
— tí tað var hann, sum varaløg-
maður, ið samráðingarnar gingi
íggjnum. Hann veit, at sambært
saneringarlógina gav landsstýrið
A. T. játtan um tann pening, ið
var neyðugur til endurreising. Men
landsstýrið kundi tá ikki fáa meiri
pening. Kundi A. T. sjálvst vísa á
pening til landsstýrið at læna, var
gaman í. So var alt í lagi. So varð
sagt frá landsstýrinum við varafor-
manni Rikard Long sum orðførara
ella undirskrivara.

A. T. fekk so við hjálp frá góð-
um monnum tilsogn um lán, men
tað mátti »formelt« verða veitt til
kommununa við landsstýrisins
garanti.

Landið liggur also soleiðis, at
»reelt« hevði landsstýrið fingið
peningin íggjnum Froðbiar sóknar
kommunu at læna til A. T. Men
»formelt« — av lántekenskum grund-
um: Statens Livsforsikring lænir
bara til kommunur — mátti kom-
munan inn í bilatið.

At landið liggur soleiðis, kann
eingin sannferur tingmaður nokta,
og eingin tingmaður kann við rein-
ari samvitsku sýta at lata tingið
yvirtaka ta fullu skylduna at rinda
rentur og avdrátt av hesum lánnum.
Men eg ivist heldur ikki í, at ting-
menn vilja gera tað.

— — —

Tað sitandi landsstýrið hevur
rímið handlað, sum tað heldur
vera frægast. Men tað hvílir á einum
miðaldarligum sjónarmiði, tað er
stokk-konservativt og læst fyri
nýggjum sterkum hugsjónum, tað er
ikki í samfjórð við nútímans lív og
krøv. Tað hevur tí mistikið seg
stórliga, so stórliga, at eg vil mæla
tí til at leggja frá sær.